

van de Plassche, hoofd van de inlichtingen-afdeling van GS III, had nog in de nacht van 9 op 10 mei niet willen aannemen dat Duitsland zou aanvallen, en generaal Winkelman zou van een laakbare zorgeloosheid blijk gegeven hebben door zich laat in de avond van 9 mei nog naar huis te begeven om te gaan slapen (hetgeen Winkelman, die alle voorzorgsmaatregelen gelast had waartoe de situatie aanleiding leek te geven, terecht gedaan had). Somer verzweeg daarbij dat hij zijn 'onthullingen' inzake het Algemeen Hoofdkwartier in bezet gebied ook al gedaan had jegens een vroegere collega-officier uit het Knil, mr. P. M. C. J. Hamer, de 'foute' hoofdcommissaris van politie in Den Haag, die er haastig mee naar de NSB'er mr. R. van Genechten gelopen was, de procureur-generaal bij het Haagse Gerechtshof, en deze had vervolgens, teneinde de Nederlandse militaire leiding in diskrediet te brengen, aan Somers mededelingen een maximum aan publiciteit gegeven.¹

Wat Somer aan de koningin onthuld had, wilde zij vastgelegd zien. Via van Lidth kreeg Somer er opdracht toe. Eind april '43 stuurde de minister Somers rapport aan de koningin toe met de opmerking dat een eindoordeel pas mogelijk zou zijn als de betrokkenen gehoord waren; het Hoog Militair Gerechtshof zou na de bevrijding een nader onderzoek kunnen instellen maar 'in afwachting van dit onderzoek worden', schreef van Lidth², 'degenen die op 10 mei 1940 een leidende functie bij het Algemeen Hoofdkwartier vervulden, bij terugkeer niet in militaire dienst tewerkgesteld.'³

Was Somers ster bij de koningin spoedig hoog gerezen, zij ging even spoedig dalen. Begin april namelijk had Somer enkele door van Lidth later als 'erotisch' aangeduide telegrammen⁴ toegestuurd aan een vriendin in New York die hij met prioriteit naar Londen wilde laten overkomen (die prioriteit had hij al bij Buitenlandse Zaken weten los te krijgen) – een van die telegrammen had de aandacht getrokken van de Amerikaanse censuur die het aan de Nederlandse ambassade voorgelegd had; daar had men ontdekt

¹ Somer deed die 'onthullingen' tijdens een hem door Hamer afgenomen verhoor. Na de oorlog deed een commissie van officieren de uitspraak dat Somer in zijn contact met Hamer het landsbelang geschaad had. 'Ik ben thans van mening', zei Somer tegen de commissie, 'dat ik verschillende vragen van de heer Hamer anders had kunnen en moeten beantwoorden.' Hij beweerde overigens, niet geweten te hebben dat Hamer 'fout' was. Het tegendeel kon door de commissie niet aange-toond worden. (Rapport van de commissie-Doorman, 25 jan. 1946, *Eng.*, punt a, bijl. 26 b) ² Brief, 22 april 1943, van van Lidth aan de koningin (a.v., bijl. 43). ³ Somers rapport droeg er in belangrijke mate toe bij dat de koningin onmiddellijk na de bevrijding weigerde, de opperofficieren te ontvangen die bijna vijf jaar lang in krijgsgevangenschap waren geweest. ⁴ Van Lidth: 'Dagboek', 11 juni 1943.